

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР

ЭДИЙН ЗАСАГ,
ХӨГЖЛИЙН ЯАМ

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ЭРХ ЧӨЛӨӨНИЙ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

2025 он

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ЭРХ ЧӨЛӨӨНИЙ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

Нэг.Ерөнхий зүйл

Улсын Их Хурлын 2010 оны 48 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал”-ын 3.2-т “эдийн засгийн аюулгүй байдал”-ын хүрээнд олон тулгуурт, оновчтой бүтэц бүхий, хөрөнгө оруулалтын тэнцвэртэй бодлого явуулах, эдийн засгийн өөрийгөө тэтгэх чадавхыг бүрдүүлж, эдийн засгийн бие даасан байдал, хэвийн үйл ажиллагааг хангах, үндэсний орлогыг бүрдүүлэх бодлого баримтлах”-аар заасан бөгөөд 3.2.2-т “хөрөнгө оруулалтын тэнцвэртэй бодлогын хүрээнд үндэсний хөрөнгө оруулагчдын эдийн засаг дахь хувь, оролцоог нэмэгдүүлэх, хамгаалах бодлого хэрэгжүүлж, бизнесээ өргөжүүлэх, олон улсын түвшинд өрсөлдөх чадвараа дээшлүүлэх, улмаар улс орны эдийн засгийн аюулгүй байдал, хөгжил дэвшилд шийдвэрлэх үүрэг гүйцэтгэх боломжийг бүрдүүлэх”-ээр заасан.

Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын Урт хугацааны хөгжлийн бодлогод “...эдийн засгийн хөгжлийн бодлогын суурийг бүрдүүлж, дотоод хэрэгцээгээ өөрсдөө хангадаг, экспорт эрчимжсэн, хөрөнгө оруулалт, хуримтлалын чадавхаа бүрдүүлсэн, олон тулгуурт эдийн засагтай улс болно.” гэсэн зорилгыг дэвшүүлж, “бизнес, хөрөнгө оруулалтын таатай орчныг бүрдүүлж, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлэх” замаар 2030 он гэхэд хүрэх зорилтыг тавьсан байдаг.

Мөн Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 3-т эдийн засгийн бодлогыг “Зах зээл дэх төрийн оролцоог бууруулж, бизнес, хөрөнгө оруулалтын орчныг сайжруулан, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг бэхжүүлж, олон тулгуурт, хүртээмжтэй, экспортын баримжаатай эдийн засгийг бэхжүүлнэ.” гэж тодорхойлсон. Мөн үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.2.2.1-т “Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль болон бизнесийн үйл ажиллагааг зохицуулж байгаа хуулиудыг шинэчилж, хөрөнгө оруулагчдын эрх ашгийг хамгаалах, бизнес эрхлэгчийг дэмжих эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.” гэж, 3.2.2.3-т “Шинэ аж ахуйн нэгжүүдийн зах зээлд нэвтрэхэд тулгардаг саад хоригийг арилгаж, гарааны компаниудын бизнесийг дэмжих экосистемийг бүрдүүлэх, зах зээлийн чөлөөт өрсөлдөөнийг дэмжих, монополын эсрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.” гэж, 3.2.2.4-т “Төрийн байгууллагуудаас зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулж, зөвшөөрлийн нэгдсэн платформыг эхлүүлнэ.” гэж тус тус заасан.

Монгол улсын эдийн засагт 1994 оноос хойш уул уурхайн салбарын эзлэх хувь тэлж, уул уурхайн бус салбар, тэр дундаа хөдөө аж ахуйн салбарын эзлэх хувь агшжээ. Тухайлбал, уул уурхайн салбарын нийт ДНБ-д эзлэх жин өнгөрсөн 30 жилд 10 хувиас (1994) 27 хувь болж (2024) өссөн бол хөдөө аж ахуйн салбарын жин 27 хувиас 7 хувь болж буурчээ. Барилга, бүтээгдэхүүний цэвэр татвараас бусад

үйлчилгээний салбарын ДНБ-д эзлэх хувь 1994 онд 35 хувийг эзэлдэг байсан бол 2024 онд 44 хувь болж өссөн байна.

Эдийн засгийн өсөлт 2025 оны эхний хагас жилд 5.6 хувьд хүрч, төсөөллийн орчимд байна. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эдийн засгийн өсөлтийг голлон дэмжсэн хэвээр байгаа ба уул уурхай, барилга, боловсруулах салбаруудын үйл ажиллагааны идэвхжил нэмэгдсэнээр эдийн засгийн нийт өсөлтөд үзүүлэх эерэг нөлөө нэмэгдлээ. Харин тээвэр болон худалдааны салбар агшилт хадгалагдлаа. Эрэлт талаас хөрөнгө оруулалт, өрхийн хэрэглээ эдийн засгийн өсөлтийг дэмжсэн бол барааны экспорт, төрийн хэрэглээ буурсан нь өсөлтийг саарууллаа. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 62 хувьд хүрч, нэрлэсэн орлого өссөн нь нийт өрхийн хэрэглээг дэмжсэн ч үнийн өсөлтийн нөлөөгөөр өрхийн бодит орлогын өсөлт 5.8 хувьд хүрч саарсан байна.

Түүнчлэн “Алсын хараа-2050”, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Монгол Улсын Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал” зэрэг урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлогод нийцүүлэн “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т 149 хөгжлийн төслүүдийг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Тус төслүүд нь бүрэн хэрэгжсэнээр макро эдийн засгийн төрөлжүүлэх, төлбөрийн тэнцэлд эерэг нөлөөлөл үзүүлэх, ажлын байр нэмэгдүүлэхэд чухал ач холбогдолтой хэдий ч 22 төслийн нийт төсөвт өртөг 3.8 их наяд төгрөгийн санхүүжилтийн эх үүсвэр шийдвэрлэх шаардлагатай байна.

Цаашлаад олон улсын эдийн засгийн нөхцөл байдал эрсдэлтэй, тодорхойгүй байдал давамгайлж байгаа нь манай улсын эдийн засагт ихээхэн сөрөг нөлөөлөл учруулж байна. Тухайлбал, АНУ болон БНХАУ-ын худалдааны маргаанаас шалтгаалж БНХАУ-ын эдийн засгийн өсөлт удааширсан, Орос, Украины дайны нөхцөл нь манай улсын гадаад худалдаа, дамжин өнгөрөх тээвэрлэлтийг хязгаарлаж, бараа бүтээгдэхүүний тээврийн зардлыг өсгөсөн, түүнчлэн Израил–Ираны мөргөлдөөн нь газрын тосны үнэ, инфляцад шууд нөлөөлж байна.

Дэлхийн өв уламжлалын сангаас “Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индекс”-ийг засаглалын үр ашиг, Засгийн газрын оролцоо, зохицуулалтын үр ашигтай байдал, нээлттэй зах зээл гэсэн 4 бүлгийн хүрээнд 12 шалгуур үзүүлэлтээр тооцдог бөгөөд Монгол Улс 2024 онд нийт дүнгээрээ 176 улсаас 60.6 оноотойгоор 74 дугаар байранд эрэмбэлэгдсэн байна. Шалгуур үзүүлэлтүүдийн оноо ангиллаар өмчийн эрх 92/176 муу, төрийн зарчимт байдал 117/176 муу, бизнесийн эрх чөлөө 79/176 дунд, хөрөнгө оруулагчдад ээлтэй байдал 119/176 бага гэж үнэлэгдсэн байна. Эндээс харахад хувь хүмүүсийн өмч эзэмших эрх чөлөөг хангах, төрийн албаны авлига авах эрсдэлийг бууруулах, бизнесийн үр ашигтай үйл ажиллагааны хязгаарлалтыг бууруулах, хөрөнгө оруулалтын эрсдэлийг бууруулах шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Монгол Улсын бизнес, хөрөнгө оруулалтын орчинтой холбоотой Дэлхийн банкны Doing Business-2020, МҮХАҮТ-ын Монголын бизнесийн орчны үнэлгээ-2023, Economist Intelligence Unit, Дэлхийн эдийн засгийн форумын Өрсөлдөх чадварын

индекс тайлангуудад дүн шинжилгээ хийхэд бизнес, худалдаа, хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа нь эдийн засгийн бүх салбар, үйл ажиллагааг хамарсан өргөн хүрээний асуудал тул хөгжлийн бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг улс, салбар, салбар хооронд болон бүс, орон нутгийн түвшинд уялдуулж, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих чиглэлээр төрийн байгууллагын уялдаа холбоог хангасан нэгдсэн зохицуулалт хийх шаардлагатай байна.

Монгол Улсын хөгжлийн бодлогын баримт бичигт туссан зорилт арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, эдийн засагт нөлөөлж буй гадаад, дотоод хүчин зүйлсийг шийдвэрлэхийн тулд эдийн засгийг төрөлжүүлэх, бизнес, хөрөнгө оруулалтыг дэмжсэн таатай орчныг бүрдүүлэх чухал болоод байна. Энэ хүрээнд аж ахуйн нэгжүүдийн зах зээлд нэвтрэхэд тулгардаг саад хоригийг арилгах, гарааны компаниудын бизнесийг дэмжих, экосистемийг бүрдүүлэх, зах зээлийн чөлөөт өрсөлдөөнийг дэмжихэд чиглэсэн эрх зүйн орчныг сайжруулах чиглэлээр бодлого, зохицуулалтын арга хэмжээг яаралтай авч хэрэгжүүлэх нь зүйтэй байна.

Иймд хөрөнгө оруулагч, бизнес эрхлэгчдийг үйл ажиллагаа явуулах нь төрөөс эдийн засгийн баталгааг нь хангах, эрх ашгийг хамгаалах, төрийн оролцоог бууруулах, зөвшөөрөл, хязгаарлалтыг бууруулах нь чухал ач холбогдолтой тул Эдийн засгийн эрх чөлөөний тухай анхдагч хуулийн төслийг төслийг боловсруулсан байна.

Хоёр.Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг сонгосон байдал, үндэслэл

Эдийн засгийн эрх чөлөөний тухай анхдагч төслийн үзэл баримтлалд тусгасан үндсэн асуудлыг зохицуулахаар зорьсон чиглэл тус бүрээс хуулийн төслийн зорилтыг хамгийн сайн илэрхийлж чадах зохицуулалтыг сонгож, хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах асуудалтай холбогдуулан, аргачлалд дурдсан “зорилгод хүрэх байдал”, “ойлгомжтой байдал”, “зардал”, “харилцан уялдаа”, гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлгээ хийхээр сонгож авсан.

Сонгосон шалгуур үзүүлэлтийн дагуу үр нөлөөг үнэлэхэд хамруулах хэсэг, түүнийг шалгах хэрэгслийг хүснэгт 1-т үзүүлсний дагуу тогтоосон.

Хүснэгт 1. Шалгуур үзүүлэлт

№	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг	Тохирох шалгах хэрэгсэл
1	Зорилгод хүрэх байдал	Хуулийн төслийн зохицуулалтыг бүхэлд нь хамруулах	Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дэвшүүлсэн зорилтыг хангах эсэхэд дүн шинжилгээ хийх.
2	Ойлгомжтой байдал	Хуулийн төслийг зохицуулалтыг бүхэлд нь хамруулах	Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 24, 28, 29, 30, 32 дугаар зүйл, Хууль тогтоомжийн төсөл

			боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан эсэхийг шалгах.
3	Зардал	Хуулийн төслийг зохицуулалтыг бүхэлд нь хамруулах	Хуулийн төслийн нөлөөллөөс иргэн аж ахуйн нэгж байгууллага, төрийн байгууллагад гарах нэмэгдэл зардлыг үнэлж тооцох.
4	Харилцан уялдаа	Хуулийн төслийг зохицуулалтыг бүхэлд нь хамруулах	Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1.1, 29.1.5, 29.1.10-т болон Аргачлалын 4.10-т заасан шаардлага, шалгуурыг хангасан шалгах.

Гурав. Хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь тооцох хэсгийг тогтоосон байдал

3.1. “Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн байдал

“Зорилгод хүрэх байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд Эдийн засгийн эрх чөлөөний тухай хуулийн төсөл төслийн үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, хэрэгцээ шаардлагад тухайн хуулийн төслийн зохицуулалтууд нь нийцэж байгаа эсэхэд дүн шинжилгээ хийхийг зорьсон.

Тус хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дараах үндсэн зорилтыг дэвшүүлсэн байна.

- Эдийн засгийн эрх чөлөөг хангахад баримтлах зарчмыг тодорхойлох;
- Эдийн засгийн эрх чөлөөг хангах баталгааг бүрдүүлэх;
- Эдийн засгийн эрх чөлөөг хязгаарлах, хориглосон хуульд тавигдах шаардлагыг нарийвчлан зохицуулах;
- Төрөөс аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд үзүүлэх дэмжлэгийг тусгах;

Иймд үзэл баримтлалын төсөлд тусгасан эдгээр зорилтод Хуулийн төсөл нийцэж байгаа эсэхийг үнэлэв.

Хуулийн төслийн үзэл баримтлал	Хуулийн төслийн зохицуулалт
Эдийн засгийн эрх чөлөөг хангахад баримтлах зарчмыг тодорхойлох;	Хуулийн төслийн 4 дүгээр зүйлд Төр иргэн, хуулийн этгээдийн аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх эрхийг баталгаажуулахтай холбоотой дараах агуулгын хүрээнд үндсэн зарчмуудыг тодорхойлсон байна. - хуулиар хориглосноос бусад аж ахуйн үйл ажиллагааг чөлөөтэй эрхлэх;

	- аж ахуйн үйл ажиллагаанд эрхлэгчдийн эрх тэгш байдлыг хангах, шударга өрсөлдөөнийг дэмжих, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэхгүй байх; - хуульд зааснаас бусад тохиолдолд өмчийн халдашгүй байдлыг хангах; - эдийн засгийн эрх чөлөөг дэмжсэн төрийн бодлого, эрх зүйн орчны тогтвортой байдлыг хангах; - аж ахуйн үйл ажиллагаа дахь төрийн оролцоог багасгаж, зохицуулалтын үр нөлөөтэй байх; - төрийн үйл ажиллагааны ил тод болон мэдээллийн хүртээмжтэй байдлыг хангах; - үндэсний үйлдвэрлэгч, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг дэмжих; - хөрөнгө оруулагчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах; -аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх иргэн, хуулийн этгээд хууль ёсны ашиг сонирхлоо бие даан хамгаалах чадварыг нэмэгдүүлэх; Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Монгол Улс дэлхийн эдийн засгийн хөгжлийн түгээмэл хандлага, өөрийн орны өвөрмөц онцлогт нийцсэн олон хэвшил бүхий эдийн засагтай байна” гэж, мөн зүйлийн 4 дэх хэсэгт “Төр нь үндэсний эдийн засгийн аюулгүй байдал, аж ахуйн бүх хэвшлийн болон хүн амын нийгмийн хөгжлийг хангах зорилгод нийцүүлэн эдийн засгийг зохицуулна”, 16 дугаар зүйлийн 16.4-т “...хувийн аж ахуй эрхлэх эрхтэй” гэж тус тус заасан. Иймээс төрийн зүгээс иргэн, хуулийн этгээдийн эрхлэх аж ахуйн үйл ажиллагаатай холбоотой харилцаанд оролцохдоо баримтлах нийтлэг зарчмуудыг тодорхой тусгасан бөгөөд тэдгээр зарчмыг төрийн бүх шатны байгууллагууд болон хувь хүн, байгууллага (зохих хэмжээнд) дагаж мөрдөх үүргийг хүлээхээр зохицуулсан байгаа нь хуулийн төсөл нь үзэл баримтлалд тусгагдсан 1 дүгээр зорилтыг хангаж байна.
Эдийн засгийн эрх чөлөөг хангах баталгааг бүрдүүлэх	Хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлд эдийн засгийн эрх чөлөөний баталгааг хангахад дараах нөхцөлийг дараах агуулгын хүрээнд тусгасан байна. - хуулиар хязгаарлаж, хориглосноос бусад зорилгоор төрөөс эдийн засгийн эрх чөлөөг хязгаарласан,

	хориглосон хууль тогтоомж, захиргааны шийдвэр батлахгүй байх; - төрийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр, үйл ажиллагаа нь эдийн засгийн эрх чөлөөг дэмжсэн, хөрөнгө оруулагч, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалахад чиглэсэн байх; - төрөөс хөрөнгө оруулагч, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн үйл ажиллагаанд хуульд заагаагүй төрийн хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх, захиргааны шийдвэр гаргаж, дүрэм, журам батлахгүй байх; - төрөөс давуу эрх олгосон хууль тогтоомж гаргах, захиргааны шийдвэр, үйл ажиллагаа явуулахгүй байх; - хууль тогтоомж хооронд давхардал, хийдэл, зөрчил үүссэн, эсхүл хууль буцаан хэрэглэх тохиолдолд хөрөнгө оруулагч, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн эрх зүйн байдлыг дээрдүүлсэн зохицуулалтыг баримтлах; - хууль тогтоомжид нийцээгүй, эсхүл хуулиар тогтоосон журам зөрчиж баталсан хөрөнгө оруулагч, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчтэй холбоотой шийдвэрийг зохих журмын дагуу хүчингүй болгох (хүчингүйд тооцох); - төр аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн эрх ашгийг хөндөх бодлогыг тодорхойлох, хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний актын төсөл боловсруулахад иргэн, аж ахуйн нэгж, (хуулийн этгээд) мэргэжлийн холбоодын оролцоог хангах, санал авах; - төрийн үйлчилгээг нэг цэгийн үйлчилгээний хэлбэрээр зохион байгуулах, цахимаар авах боломжийг бүрдүүлэх; - аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэхэд шаардлагатай хүсэлт шийдвэрлэлтийг цахим хэлбэрээр харах боломжтой, ил тод, нээлттэй байх; - төрөөс үйлчилгээ үзүүлэхдээ аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчээс хуульд заагаагүй баримт бичиг, эсхүл нэмэлт мэдээлэл ирүүлэхийг шаардахгүй байх; - аж ахуйн үйл ажиллагааны төрийн зохицуулалттай холбоотой бодлого, хууль тогтоомж, захиргааны шийдвэр нь тодорхой, хоёрдмол утгагүй, нийтэд ойлгомжтой байх; - аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийг нийгмийн хариуцлагын үйл ажиллагаанд албадан оролцуулахгүй байх;

	- төрийн хяналт, шалгалт нь төрийн байгууллагын албан тушаалтан нь хуульд заасан шаардлагыг хангаагүй татгалзах боломжийг бүрдүүлэх; - төрийн албадлагын арга хэмжээ нь зорилгодоо нийцсэн, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн үйлдсэн зөрчлийн шинж чанарт тохирсон байх; - төрийн байгууллага, албан тушаалтны хууль бус шийдвэр, үйлдэл, эс үйлдэхүйн улмаас аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчид хохирол учруулсан тохиолдолд хариуцлагыг заавал ногдуулдаг байх; Мөн Хуульд “зөвшөөрөл” гэсэн нэр томъёогоор тодорхой зааснаас бусад тохиолдолд өөр хэлбэрээр зөвшөөрлийн шинжийг агуулсан үйл ажиллагаа эрхлэх эрхийг төрийн байгууллага, албан тушаалтнаас олгох зохицуулалтыг хууль болон бусад эрх зүйн актаар зохицуулахыг хориглож, аж ахуйн үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцох, хяналт тавих, өмч хөрөнгийг нь хууль бусаар хураан авах, дайчлахыг хориглосон байна. Шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэртэйгээс бусад тохиолдолд аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн эд хөрөнгийг хураан авч болохгүй, хуульд заасан нөхөн олговор төлөх нөхцөлтэйгөөр албадан хурааж болохоор заасан байна. Хөрөнгө оруулагч, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн бие мах бодид халдах, хүчирхийлэл үйлдэх, эд хөрөнгийг сүйтгэх зэргээр хууль бус арга, хэрэгсэл ашиглах, тэдгээрийн энэ хуульд заасан эдийн засгийн эрх чөлөөнд халдах, халдахаар завдахыг хориглосон байна Мөн аж аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгч өөрийн оюуны өмчийг зээлийн баталгаа болгон ашиглах боломжийг бүрдүүлнэ. Эдгээр зохицуулалтууд нь хуульд тусгасан зарчмыг хэрэгжүүлэх арга замыг тодорхой болгож, одоогийн хууль тогтоомжийн хүрээнд тулгамдаж буй асуудлуудыг шийдвэрлэх, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн эдийн засгийн эрх чөлөөг баталгаажуулахад чиглэсэн зохицуулалтуудыг цогцоор агуулсан байна.

	Иймд тус хуулийн төсөл нь үзэл баримтлалд тусгагдсан зорилтыг хангаж байна.
Эдийн засгийн эрх чөлөөг хязгаарлах, хориглосон хуульд тавигдах шаардлагыг нарийвчлан зохицуулах:	Хуулийн төсөлд аж ахуйн үйл ажиллагаанд төрийн зохицуулалт хийхдээ дараах нөхцөлийг бүрдүүлэхээр тусгасан байна. - төрөөс гаргаж буй хууль тогтоомж, шийдвэр нь үндэслэл бүхий, тодорхой, мэдээлэл нь ил тод нээлттэй байх, тухайн шийдвэрээр тогтоож буй шаардлагыг аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгч биелүүлэх боломжтой, урьдчилан таамаглахуйц байх; - төрөөс хийж буй зохицуулалт нь хөрөнгө оруулагч, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн бизнесийн үйл ажиллагаанд саад учруулахгүй байх; - эдийн засгийн эрх чөлөөг хязгаарлаж, хориглосон хууль тогтоомжийг батлахын өмнө хууль тогтоомжийн төслийг 90 хоногоос доошгүй хугацаанд олон нийтэд нээлттэй байршуулж, санал авах; - Хууль тогтоомж, шийдвэрийн төслийг боловсруулах шатанд эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөх бүлэг, мэргэжлийн холбоо, төрийн бус байгууллагуудын төлөөллийг оролцуулж, 3-аас доошгүй удаа олон нийтийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулах; - хууль санаачлагч эдийн засгийн эрх чөлөөг хязгаарлаж, хориглосон хууль тогтоомжийн төслийг Нийтийн сонсголын тухай хуульд заасны дагуу нийтийн сонсгол зохион байгуулах. Дээрх зохицуулалтууд нь аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн эдийн засгийн эрх чөлөөг төрийн зүгээс хязгаарлах, хориглох арга хэмжээг зөвхөн хуулиар тогтоох бөгөөд ингэхдээ тус хуулийн төслийг боловсруулах, батлахад тавигдах шаардлагыг тодорхой, хоёрдмол утгагүй зохицуулахаар тусгасан байна. тухайлбал, хуулийн төсөлд тавигдах шаардлага буюу хязгаарласан, хориглосон зохицуулалтын хүрээ, агуулга болон төслийг олон нийтэд танилцуулах, оролцоог нь хангах, санал авах, мэдээлэхтэй холбоотой харилцааг тодорхой тусгаж, иргэн, хуулийн этгээдийн мэдэх эрхийг бүрэн хангасан байна. Иймд тус хуулийн төсөл нь үзэл баримтлалд тусгагдсан зорилтыг хангаж байна.

Төрөөс аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд үзүүлэх дэмжлэгийг тусгах:	Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1-т “Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна.” гэсний дагуу төрийн зүгээс аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгч иргэн, хуулийн этгээдтэй хамтран ажиллах, харилцан туслалцах замаар улсынхаа эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих тул хуулийн төсөл нь үзэл баримтлалд тусгагдсан зорилтыг хангаж байна.

3.2. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн байдал

Эдийн засгийн эрх чөлөөний тухай хуулийн төслийн боловсруулалт нь Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 24, 28, 29, 30, 32 дугаар зүйл, Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг шалгасан.

Хуулийн төсөл нь хэрэгжүүлэх, хэрэглэх этгээдэд ойлгомжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг тогтоох зорилгоор иргэд, олон нийтээс хуулийн төслийн ойлгомжтой байдал гэсэн шалгах хэрэгслийн хүрээнд ойлгомжгүй байгаа зохицуулалт байхгүй талаар саналаа ирүүлсэн.

Хууль тогтоомжийн тухай хууль 29 дүгээр зүйл. Хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага	
29.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцсэн, бусад хууль, үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалтай уялдсан байх;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.2.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд хамаарах асуудлыг бүрэн тусгасан байх;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.3.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцааны хүрээнээс хальсан асуудлыг тусгахгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.4.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд үл хамаарах хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу хүчингүй болсонд тооцох тухай заалт тусгахгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.5.зүйл, хэсэг, заалт нь хоорондоо зөрчилгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.6.хэм хэмжээ тогтоогоогүй, тунхагласан шинжтэй буюу нэг удаа хэрэгжүүлэх заалт тусгахгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.7.бусад хуулийн заалтыг давхардуулан заахгүйгээр шаардлагатай бол түүнийг эш татах, энэ тохиолдолд эшлэлийг тодорхой хийж, хуулийн нэр болон хэвлэн нийтэлсэн албан ёсны эх сурвалжийг бүрэн гүйцэд заасан байх;	Уг шаардлагыг хангасан

29.1.8.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаа, хуулийн үйлчлэх хүрээ, эрх зүйн харилцаанд оролцогч хүн, хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг, зохицуулалтад удирдлага болгох, харгалзан үзэх нөхцөл байдал, нийтийн эрх зүйн этгээдийн чиг үүрэг, эрх хэмжээ, тэдгээрийг биелүүлэх журам;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.9.шаардлагатай тохиолдолд эрх зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын төрөл, хэмжээ, хуулийн хүчин төгөлдөр болох хугацаа, хууль буцаан хэрэглэх тухай заалт, хуулийг дагаж мөрдөх журмын зохицуулалт, бусад хуулийн зүйл, заалтыг хүчингүй болсонд тооцох, хасах заалт;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.10.шаардлагатай тохиолдолд бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай дагалдах хуулийн төслийг боловсруулсан байх;	Уг шаардлагыг хангасан
29.1.11.хуулийн төсөл нь хуулийн зорилго гэсэн зүйлтэй байж болох бөгөөд зорилгод тус хуулиар хангахаар зорьж байгаа иргэний үндсэн эрх, бэхжүүлэх үндсэн зарчим, хүрэх үр дүнг тусгана.	Уг шаардлагыг хангасан.
30 дугаар зүйл. Хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлага	
30.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог хэрэглэх;	Уг шаардлагыг хангасан
30.1.2.нэг нэр томъёогоор өөр өөр ойлголтыг илэрхийлэхгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан
30.1.3.үг хэллэгийг монгол хэл бичгийн дүрэмд нийцүүлэн хоёрдмол утгагүй товч, тодорхой, ойлгоход хялбараар бичих;	Уг шаардлагыг хангасан
30.1.4.хүч оруулсан нэр томъёо хэрэглэхгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан
30.1.5.жинхэнэ нэрийг ганц тоон дээр хэрэглэх.	Уг шаардлагыг хангасан

3.3. “Зардал” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн байдал

Төрд үүсэх зардал: Төсөвт нэмэлт ачаалал үүсгэхгүй.

Иргэнд үүсэх зардал: Иргэдэд нэмэлт зардал үүсгэхгүй.

Иргэн, аж ахуйн нэгжид: Хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл батлагдсанаар аж ахуйн нэгжид нэмэлт зардал үүсгэхгүй бөгөөд төрийн байгууллагаас үйлчилгээ авахад тулгамдаж буй асуудлууд шийдэгдэж, цаг хугацаа, процессуудыг хялбарчилснаар зардлыг хэмнэнэ.

3.4. “Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн байдал

“Харилцан уялдаа” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг аргачлалд тусгасан хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлалд заасан асуудлыг тодорхойлох байдлаар хуулийн төслийг бүхэлд нь авч үзсэн.

Хүснэлт 4. Хуулийн төслийн аргачлалын дагуу үнэлсэн байдал

Аргачлалд заасан асуулт	Хуулийн төслийг үнэлсэн байдал
Хуулийн төслийн зохицуулалт тухайн хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх;	Хуулийн төсөл нь энэхүү хуулийн төсөлд төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг өргөжүүлэн хөгжүүлэх, төрийн үйлчилгээг иргэн, хуулийн этгээдэд түргэн, шуурхай хүргэх, харилцан мэдээлэл солилцох зэргээр тэдгээрийн хамтын ажиллагааг хөхиүлэн дэмжихэд чиглэсэн агуулгатай нийтлэг зохицуулалтыг тусгасан тул хуулийн зорилттой нийцэж байна.
Хуулийн төслийн нэр тухайн харилцаанд хамаарах хууль мөн эсэх;	Хуулийн төсөл нь эдийн засгийн эрх чөлөөг баталгаажуулж, аж ахуйн үйл ажиллагааны чиглэлээр төрийн байгууллага, албан тушаалтнаас хууль тогтоомж, шийдвэрийг батлахдаа тус анхдагч хуулийг давуу хүчинтэй байдлаар баримтлах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх тул Эдийн засгийн эрх чөлөөний тухай хуулийн төслийн нэр уялдаж байна.
Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой нийцэж байгаа эсэх;	Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолтыг Монгол Улсын Үндсэн хууль, олон улсын стандарт болон бусад хуульд нийцүүлсэн байна.
Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төсөл болон бусад хуулийн заалттай нийцэж байгаа эсэх;	Нийцсэн байна.
Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн заалттай давхардсан эсэх;	Нийцсэн байна.
Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан эсэх;	Хуулийн төслөөр хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан байна.
Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг орхигдуулсан эсэх;	Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг тусгасан байна.

Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан эсэх;	Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан, нэг чиг үүргийг хоёр өөр төрийн байгууллага гүйцэтгэх, давхардуулсан зохицуулалт байхгүй байна.
Төрийн байгууллагын чиг үүргийг төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодоор гүйцэтгүүлэх боломжтой эсэх;	Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг тусгасан.
Татварын хуулиас бусад хуулийн төсөлд албан татвар, төлбөр, хураамж тогтоосон эсэх;	Тийм зохицуулалт тусгагдаагүй.
Тухайн хуулийн төсөлд тусгасан тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалтыг Зөвшөөрлийн тухай хуульд тусгасан эсэх;	Тийм зохицуулалт тусгагдаагүй. Харин Зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, дараах эерэг үр дагаврыг бүрдүүлнэ. - Бизнес эрхлэхэд таатай орчин бүрдэж, зөвшөөрөлтэй холбоотой авлига, хүнд суртал, албан тушаалтны үйл ажиллагаанаас хамааралтай байдлыг багасгана. - Зөвшөөрөл олгох, сунгахтай холбоотой шаардах баримт бичгийн тоо, шат дамжлагыг багасгана. - Зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгох үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулан зөвшөөрлийн процессыг хялбаршуулж, цаг хугацаа, зардлыг хэмнэж, төрийн үйлчилгээг түргэн, шуурхай хүргэнэ. - Ил тод байдал, олон нийтийн оролцоо, хяналт нэмэгдэнэ. - Дотоодын болон гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.
Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгасан эсэх;	Тийм зохицуулалт тусгагдаагүй.
Хуулийн төслийн зүйл, заалт жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангасан эсэх;	Тийм зохицуулалт тусгагдаагүй.
Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Тийм зохицуулалт тусгагдаагүй.

Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Тийм зохицуулалт тусгагдаагүй. Авлига, хүнд суртлыг таслан зогсоох буюу түүнийг шийдвэрлэхтэй холбоотой механизмыг тусгасан.
Хуулийн төсөлд тусгасан хориглосон хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх.	Хууль бус үйлдэл, эс үйлдэхүйн улмаас хөрөнгө оруулагчийг хохироор, төрийг хариуцлагад оруулсан албан хаагч, хувь хүнд албан тушаалын болон эд хөрөнгийн хариуцлага хүлээлгэхээр заасан.

Дээрх судалгаанаас үзэхэд Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл нь хууль тогтоомжтой уялдсан бөгөөд давхардалгүй байна.

Дөрөв. Үр дүнг үнэлж, зөвлөмж өгсөн байдал

Дүгнэлт: Эдийн засгийн эрх чөлөөний тухай хуулийн төслийг “Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал”-ын дагуу үнэлэхэд хуулийн төсөл нь хуулийн төслөөр тавьсан зорилгодоо хүрэх боломжтой, хуулийн төсөл боловсруулах шаардлагад нийцсэн байдлаар боловсруулагдсан байна.

- Хуулийн төслийн зорилт нь үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төсөл боловсруулах хэрэгцээ шаардлага, үндэслэлийг бүрэн илэрхийлж чадсан байна.

- Хуулийн төслийн зохицуулалт нь хуулийн төсөлд тодорхойлсон зорилго, зорилтыг бүрэн илэрхийлсэн байна.

- Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан хуулийн төсөлд тавигдах шаардлагад нийцсэн бөгөөд төсөвт нэмэлт ачаалал үүсгэхгүй байна.

- Хуулийн төсөл нь бусад хууль тогтоомжтой харилцан уялдсан байна.

Тав. Зөвлөмж

Эдийн засгийн эрх чөлөөний тухай хуулийн төслийн үр нөлөөний үнэлгээг зохих журмын дагуу хийж гүйцэтгэхэд хуулийн төсөл зорилгодоо хүрэх боломжтой, хуулийн төсөл боловсруулах шаардлагад нийцсэн байх тул хуулийн төслийг хэвээр үлдээх нь зүйтэй байна.

---oOo---